

Mogućnosti prevencije obrazovnih nejednakosti u sustavu RPOO

Vlatka Domović, Dejana Bouillet

Učiteljski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska

<http://morenec.ufzg.hr/>

DANI OBRAZOVNIH ZNANOSTI
20. listopada 2022. godine

Ključna istraživačka pitanja

01

PROCJENA RSI DJECE U SUSTAVU RPOO:

- usuglašenost roditelja i odgojitelja; usporedba s udjelom u populaciji

02

PROCJENA KVALITETE PEDAGOŠKE PRAKSE U ODNOSU NA DJECU U RSI:

- kvalitativni i kvantitativni pokazatelji

03

RAZVOJ MODELA POTPORE DJECI U RSI:

- mapiranje, evaluacija

Ključni teorijski koncepti: RSI

Socijalna isključenost je razmjerno trajna, višestruko uvjetovana i višedimenzionalna depriviranost pojedinaca ili društvenih grupa koja je posljedica strukturalnih i institucijskih činitelja nejednakosti sa sljedećim specifičnim obilježjima:

- **sveobuhvatnost i višedimenzionalnost** – uključuje različite materijalne i nematerijalne pokazatelje
- **relativnost** – vezana je uz određeno društvo u određenom trenutku i procjenjuje se u odnosu na društvo
- **djelovanje** – posljedica je društvenih okolnosti, a ne odgovornosti pojedinaca
- **dinamički karakter** – obuhvaća trenutačnu situaciju i izgled za budućnost.

Definicija u projektu

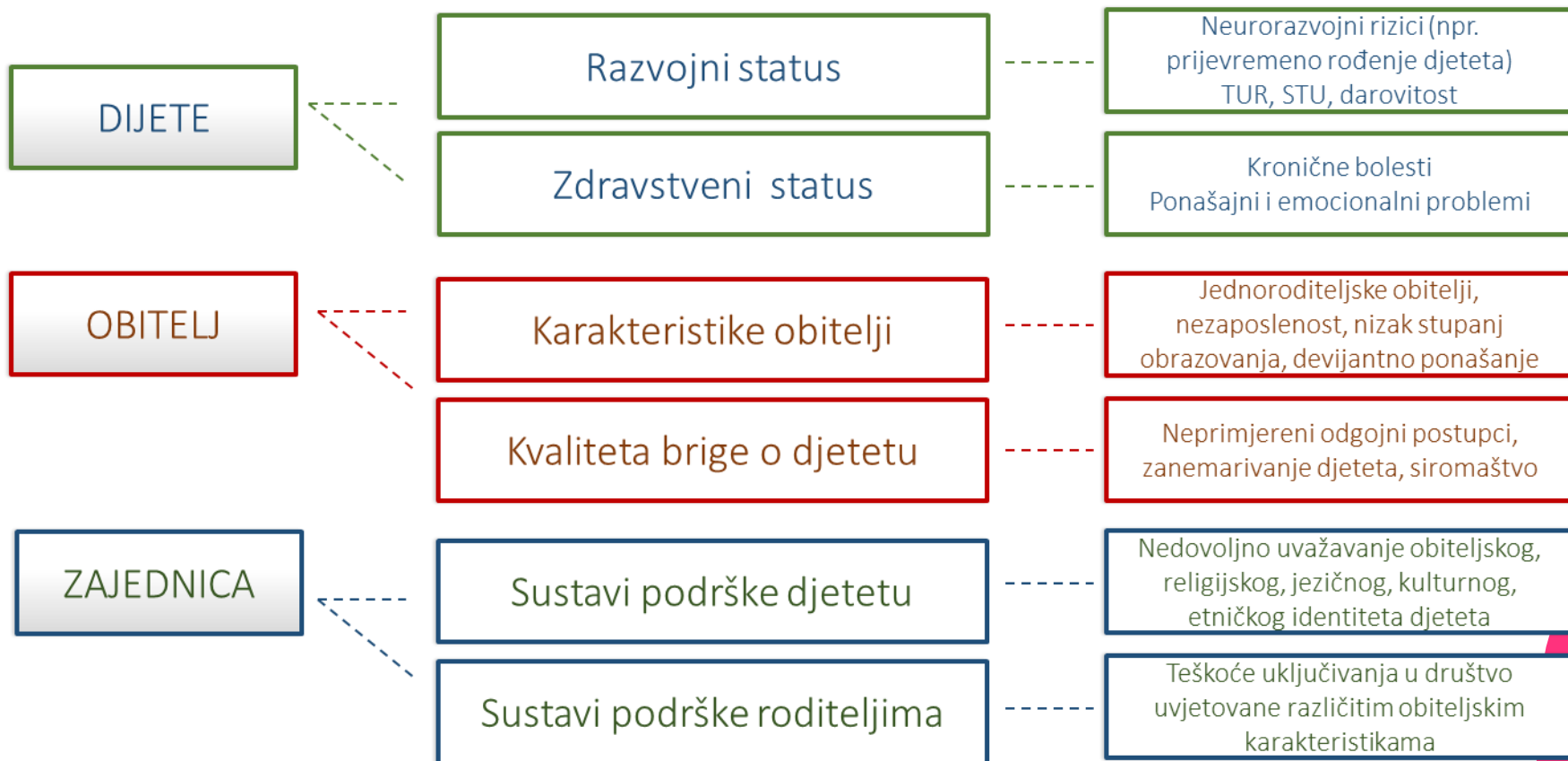
Socijalnu isključenost djece razumijemo kao multidimenzionalni konstrukt koji uključuje ekonomske, socijalne, kulturne, zdravstvene i druge aspekte nepovoljnosti i deprivacije koji pojedinačno ili u kombinaciji mogu imati neželjen utjecaj na trenutni život i razvoj djeteta ali i na njegov neželjen razvoj i nepovoljne životne mogućnosti u odrasloj dobi.

Koncept rizika obuhvaća vjerojatne (očekivane) odnose između specifičnih činitelja i prepoznatljivih ishoda.

U riziku socijalne isključenosti su sva djeca kod kojih se može utvrditi nerazmjer između očekivanih i ostvarenih postignuća koji se događa zbog okolnosti na koje dijete nije u mogućnosti utjecati.

Ključni teorijski koncepti: RSI u ranoj dobi

Ključni teorijski koncepti: kvaliteta PP

ISSA standardi kvalitete:

Zadaća odgajatelja je „omogućiti maksimalnu potporu svakom djetetu da se razvije u snažnog, samopouzdanog, brižnog, odgovornog i sretnog člana našeg društva. Kao takva, utemeljena je na uvjerenjima koja uključuju poučavanje usmjereno na dijete, potrebu za razvijanjem snažnog partnerstva s obiteljima i zajednicom, te odgajatelje kao zagovornike kvalitetnog odgoja i obrazovanja za svu djecu.“ (Tankersley i sur. 2012:3).

Ključni teorijski koncepti: kvaliteta PP

1

INTERAKCIJE

3

INKLUZIJA,
RAZLIČITOSTI I DEM.
VRIJEDNOSTI

5

ODGOJNO-
OBRAZOVNE
STRATEGIJE

2

OBITELJ I ZAJEDNICA

4

PRAĆENJE,
PROCJENJIVANJE I
PLANIRANJE

6

PROFESIONALNI
RAZVOJ

7

OKRUŽENJE ZA
UČENJE

Metodološki pristup konceptu

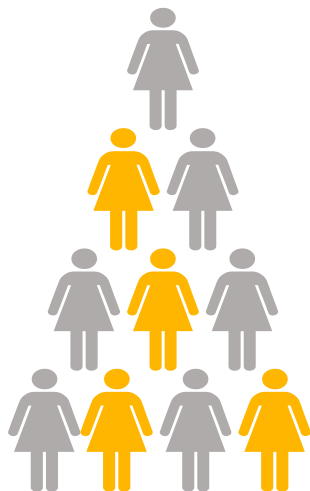
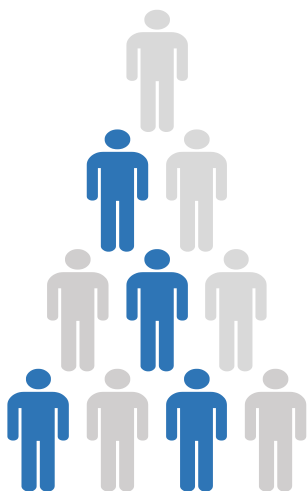
Upitnici za odgojitelje

Upitnici za roditelje/skrbnike

U SVIM JE UPITNICIMA POZORNOST USMJERENA NA DJECU

Uzorak i mjerni instrumenti

48,6% djevojčica

51,4% dječaka

535 odgojitelja

3.500 roditelja

n = 3.500 djece u dobi od 5 do 7 godina iz 66 DV-a (10%)

Upitnik o RSI; CBCL, verzija za predškolsku dob

REZULTATI

- IZBOR

Procjena RSI u sustavu i u populaciji

RSI	Udio u populaciji	Udio u RPOO
Razvojna odstupanja	8,2%	8,1%
Rizik od siromaštva	15,2%	5,5%
Život s jednim roditeljem	17%	10,9%
Manjinski etnički identitet	6,8%	1,4%

MAPIRANJE PODRŠKE DJECI U RSI U RPOO USTANOVAMA

30% ustanova ima standardiziranu proceduru za procjene RSI djece na koju se nadovezuju organizirani programi za članove obitelji i djecu na univerzalnoj i selektivnoj razini prevencije

Odgojitelji u **15%** ustanova su educirani za različite tehnike pružanja individualne podrške djeci (npr. UPS model, medijacija)

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Prepreke za kvalitetniji doprinos sustava RPOO u prevenciji neželjenih posljedica RSI su:

- ograničena pristupačnost
- nedovoljno strukturiran i cjelovit odgovor na potrebe djece u RSI i članove njihovih obitelji

Očekivane promjene:

- bolja pristupačnost
- viša razina kompetencija odgojitelja za odgoj i obrazovanje djece u RSI
- inkluzivan kurikulum
- bolji sustav upravljanja i financiranja (uvjeti!)

HVALA NA PAŽNJI

VIŠE INFORMACIJA:

www.morenec.hr

Modeli odgovora na odgojno-obrazovne potrebe djece
izložene riziku socijalne isključenosti u ustanovama RIPOO

Models of Response to Educational Needs of Children
at Risk of Social Exclusion in ECEC Institutions

Ovaj je rad financirala Hrvatska zaklada za znanost projektom IP-2019-04-2011

This work has been fully supported by Croatian Science Foundation under the project IP-2019-04-2011

Neke odrednice sudjelovanja roditelja u prevenciji rizika socijalne isključenosti djece: procjena potreba

dr. sc. Monika Pažur
doc. dr. sc. Maja Drvodelić

5. Dani obrazovnih znanosti, 20. listopada 2022.

Obilježja suvremenog roditeljstva

- Položaj i uloga djeteta u obitelji značajno se mijenjaju kroz povijest, što uzrokuje i promjenu u odgovornostima i zadacima roditelja (Maleš, 2003)
- Konvencija UN-a o pravima djeteta (1989) u kojoj je djetetu priznat status nositelja ili subjekta prava donosi pojam roditeljstva u najboljem interesu djeteta.
- Vijeće Europe Preporukom 19 (2006) uvodi pojam *pozitivnog roditeljstva* kojim se roditeljsko ponašanje temelji na najboljem interesu djeteta što podrazumijeva negujuće, nenasilno i osnažujuće uvažavanje i usmjeravanje djeteta, uz postavljanje granica radi omogućavanja njegovog potpunog razvoja.

5. Dani obrazovnih znanosti, 20. listopada 2022.

Obilježja suvremenog roditeljstva

- Roditeljstvom u *najboljem interesu djeteta* smatra se roditeljstvo koje omogućuje ostvarivanje svih djetetovih prava te potiče djetetov optimalan kognitivni, emocionalni i tjelesni razvoj u sigurnom okruženju (Pažur & Drvodelić, 2022).
- Najvažnijim za kvalitetan razvoj djeteta smatraju se upravo roditeljska ponašanja, odnosno drugim riječima „*ono što roditelji rade je mnogo važnije od toga tko roditelji jesu*“ (Paterson, 2011).
- Odnosi koji se razvijaju između roditelja i djeteta predškolske dobi imaju temeljan utjecaj na ono što slijedi te djeca mogu razviti svoje prirodne potencijale samo u interakciji s odraslim osobama koji primjereno odgovaraju na njihove potrebe (Richter, 2004).

5. Dani obrazovnih znanosti, 20. listopada 2022.

Obilježja suvremenog roditeljstva

- Negativno djelovanje nepodržavajućih roditeljskih ponašanja na djetetov emocionalni i kognitivni razvoj (English i sur., 2005)
- U mnogim obiteljima djetetovo zdravlje i razvoj su ugroženi zbog teškoća sa kojima se susreću njihovi roditelji (Cleaver, Unell i Aldgate, 2011).
- Niski prihodi, smanjen pristup kulturnim i materijalima resursima, nezaposlenost i nizak stupanj obrazovanja, limitirane socijalne mreže, nevoljko korištenje javno dostupnih mjera podrške te subjektivna iskustva temeljena na negativnim osjećajima utječu na nedostatak društvenog sudjelovanja obitelji, što dovodi sve njezine članove, kako odrasle tako i djecu u rizik socijalne isključenosti (French i Shinman, 2005)

5. Dani obrazovnih znanosti, 20. listopada 2022.

Ciljevi istraživanja usmjereni na roditeljska ponašanja

1. Ispitati učestalost podržavajućih i nepodržavajućih roditeljskih ponašanja.
2. Utvrditi postoje li statistički značajne razlike u učestalosti roditeljskih ponašanja u odnosu na različite karakteristike roditelja (spol, stupanj obrazovanja, radni status, socio-ekonomske prilike).

5. Dani obrazovnih znanosti, 20. listopada 2022.

Uzorak (n=3500)

77.6% majki

5.4% očeva

16.5 % oba roditelja
zajedno

51.4% dječaka

48.6% djevojčica

Struktura uzorka u odnosu na nezavisne varijable

Najviši stupanj završenog obrazovanja majke

Nezavršena ili završena osnovna škola	1.5%
Završena trogodišnja srednja škola	14.0%
Završena četverogodišnja srednja škola	29.1%
Prvostupnica / viša stručna sprema	16.1%
Magistra struke / visoka stručna sprema	37.4%
Znanstveni magisterij ili doktorat	2.0%

Najviši stupanj završenog obrazovanja oca

Nezavršena ili završena osnovna škola	2.0%
Završena trogodišnja srednja škola	23.8%
Završena četverogodišnja srednja škola	36.0%
Prvostupnik / viša stručna sprema	11.8%
Magistar struke / visoka stručna sprema	24.4%
Znanstveni magisterij ili doktorat	2.1%

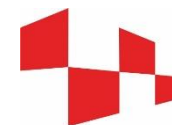
Radni status majke

Radni status majke

Nezaposlena	8.4%
Povremeno zaposlena	6.4%
Stalno zaposlena	82.8%

Radni status oca

Nezaposlen	2.0%
Povremeno zaposlen	4.1%
Stalno zaposlen	92.4%

HRZZ
Hrvatska zaklada
za znanost

Instrumenti

- U ovom istraživanju koristili su se prikupljeni podaci o socio-demografskim karakteristikama roditelja (spol, stupanj obrazovanja, radni status, socio-ekonomske prilike) te podaci prikupljeni skalom za mjerenje učestalosti pojavnosti određenih roditeljskih ponašanja.
- Socio-ekonomske prilike ispitale su se skalom od 6 čestica, gdje su roditelji procjenjivali koliko im je teško podmirivati određene troškove. Skalom je objašnjeno 77.59% varijance, a na visoku pouzdanost instrumenta ukazuje Cronbach Alpha, $\alpha=0.94$.
- Skala za ispitivanje roditeljskih ponašanja izrađena je za potrebe istraživanja. Skala sadrži 17 čestica koja opisuju *podržavajuća* i *nepodržavajuća* roditeljska ponašanja. Na visoku pouzdanost skale ukazuje $\alpha=0.772$.

RODITELJSKA PONAŠANJA S DJECOM: najčešća

	niti jednom	jednom	nekoliko puta tjedno	svaki dan	nekoliko puta dnevno	M
Potičete dijete da samo riješi neki problem ili zadatak	0,8%	4,0%	23,0%	53,5%	18,7%	3,85
Pružate djetetu utjehu	0,5%	8,3%	25,0%	45,3%	20,9%	3,78
Prilikom planiranja obiteljskih aktivnosti uvažavate dječje mišljenje	0,4%	4,3%	29,1%	51,0%	15,2%	3,76
Podržavate inicijativu djeteta	0,9%	4,7%	29,1%	49,7%	15,5%	3,74
Provjeravate je li Vas dijete dobro razumjelo	2,8%	8,6%	27,0%	47,6%	14,0%	3,61

5. Dani obrazovnih znanosti, 20. listopada 2022.

RODITELJSKA PONAŠANJA S DJECOM: najrjeđa

	niti jednom	jednom	nekoliko puta tjedno	svaki dan	nekoliko puta dnevno	M
Govorite djetetu da prestane plakati	40,7%	36,6%	18,3%	3,6%	0,9%	1,87
Koristite pitanje "Zašto se ponašaš kao mala beba?"	48,3%	31,4%	14,8%	4,2%	1,3%	1,79
Kažnjavate dijete	41,2%	42,2%	14,2%	2,0%	0,4%	1,78
Kažete djetetu da se ne uključuje u raspravu jer je to tema samo za odrasle	52,7%	27,9%	13,9%	4,2%	1,3%	1,74
Uspoređujete dijete s drugom djecom	71,3%	22,3%	5,4%	0,7%	0,2%	1,36

**PODRŽAVAJUĆA RODITELJSKA
PONAŠANJA**

Dogovarate pravila u suradnji s djetetom	.677
Provjeravate je li Vas dijete dobro razumjelo	.673
Potičete dijete da samo riješi neki problem ili zadatak	.671
Podržavate inicijativu djeteta	.628
Smireno objašnjavate razloge Vaših zahtjeva prema djetetu	.579
Pripremate Vaše dijete za izazovne situacije	.577
Pružate djetetu utjehu	.571
Prilikom planiranja obiteljskih aktivnosti uvažavate dječje mišljenje	.568
Pokušavate razumjeti razloge zbog kojih dijete ima burne emocionalne reakcije	.549
Poučavate dijete novim vještinama	.523

$\alpha = .800$

**NEPODRŽAVAJUĆA
RODITELJSKA PONAŠANJA**

Koristite pitanje "Zašto se ponašaš kao mala beba?"	.723
Koristite izraz "Zato jer sam ja tako rekao"	.685
Govorite djetetu da prestane plakati	.666
Kažnjavate dijete	.601
Pošaljete dijete da samostalno razmisli o svojem ponašanju	.576
Kažete djetetu da se ne uključuje u raspravu jer je to tema samo za odrasle	.561
Uspoređujete dijete s drugom djecom	.539

$\alpha = .744$

Podržavajuća i nepodržavajuća roditeljska ponašanja

Podržavajućih
roditeljska ponašanja:
 $M = 3.46$ ($SD = 0.54$)

Nepodržavajuća
roditeljska ponašanja:
 $M = 1.76$ ($SD = 0.55$)

	Postotci						
	5%	10%	25%	50%	75%	90%	95%
Nepodržavajuća ponašanja	1,00	1,14	1,29	1,71	2,14	2,57	2,86

Razlike u roditeljskim ponašanjima u odnosu na nezavisne varijable

HRZZ
Hrvatska zaklada
za znanost

	PODRŽAVAJUĆA	NEPODRŽAVAJUĆA
SPOL RODITELJA		
STUPANJ OBRAZOVANJA MAJKE		
STUPANJ OBRAZOVANJA OCA		
RADNI STATUS MAJKE		
RADNI STATUS OCA		

Razlike u roditeljskim ponašanjima u odnosu na nezavisne varijable

HRZZ
Hrvatska zaklada
za znanost

	PODRŽAVAJUĆA	NEPODRŽAVAJUĆA
SPOL RODITELJA	majke ČEŠĆE (Mann-Whitney)	
STUPANJ OBRAZOVANJA MAJKE	prvostupnice ili magistre struke ČEŠĆE nego majke koje su završile trogodišnju ili četverogodišnju srednju školu (Kruskal-Wallis)	prvostupnice ili magistre struke RIJEĐE nego majke koje su završile trogodišnju ili četverogodišnju srednju školu (Kruskal-Wallis)
STUPANJ OBRAZOVANJA OCA		očevi sa trogodišnjom srednjom školom ČEŠĆE u odnosu na sve ostale skupine magistri struke RIJEĐE nego očevi s četverogodišnjom školom (Kruskal-Wallis)
RADNI STATUS MAJKE		Stalno zaposlene majke RIJEĐE nego nezaposlene majke (Kruskal-Wallis)
RADNI STATUS OCA		

Roditeljska ponašanja i socio-ekonomski status roditelja

- Socio-ekonomski status roditelja, prosjek svih odgovora na čitavom faktoru je $M=3.45$ ($SD=0.14$).

	Postotci						
	5%	10%	25%	50%	75%	90%	95%
Socio-ekonomski status	2,16	2,50	3,00	3,50	4,00	4,66	5,00

Statistički značajna niska negativna povezanost pronađena je između roditeljskih nepodržavajućih ponašanja i socio-ekonomskih prilika ($r=-0.094$; $p=0.000$).

Zaključne misli

- Potrebno je za **provođenje programa podrške roditeljstvu** podjednako se usmjeriti na snage, resurse, čimbenike zaštite, kao i na čimbenike rizika, što podrazumijeva usmjerenost na prepoznavanje i vrednovanje jakih strana roditelja te stvaranje novih mogućnosti ostvarivanja roditeljeva potencijala (Preporuka 19 Vijeća Europe o politici potpore pozitivnom roditeljstvu, 2006).
- Važno je djelovati na **osnaživanje zaštitnih čimbenika obitelji** koje po svojim karakteristikama spadaju u one u riziku socijalne isključenosti, odnosno osnaživati resurse unutar i izvan obitelji koji potiču njihovu prilagodbu i oporavak u situacijama nevolje (Windle, 2011).

Zaključne misli

- Zbog velikog porasta svjesnosti da je roditeljstvo ključan faktor razvoja kako svakog djeteta tako i društva u cjelini, **podrška obiteljima trebala bi postati jedna od ključnih točaka svake nacionalne i lokalne politike** (Hermanns, 2014).
- Zajednica treba pružiti obiteljima **učinkovite strategije** koje su kontekstualno **osjetljive i potiču međusektorska partnerstva** kako bi doprinijela optimalnom razvoju djece koja odrastaju u riziku socijalne isključenosti (Holmes i sur., 2015).
- Jedan od važnih elemenata unapređenja javnih politika usmjerenih obiteljima u riziku jest **osiguravanje pristupačnosti sustava ravnog i predškolskog odgoja i obrazovanja** s komponentama rane intervencije te nadalje njihovu povezanost s drugim sustavima zaštite djece izložene riziku socijalne isključenosti (Bouillet i Domović, 2021).

5. Dani obrazovnih znanosti (DOZ)

Kako poticati dobrobit u odgojno-obrazovnom okružju u izazovnim vremenima?

19. i 20. 10. 2022. Zagreb, Hrvatska

Kvaliteta pedagoške prakse u odnosu na djecu u riziku socijalne isključenosti: procjene odgojitelja

Doc. dr. sc. Ivana Visković,
Filozofski fakultet u Splitu

Doc.dr. sc. Adrijana Višnjić Jevtić,
Učiteljski fakultet u Zagrebu

Modeli odgovora na odgojno-obrazovne potrebe djece
izložene riziku socijalne isključenosti u ustanovama RIPOO

Models of Response to Educational Needs of Children
at Risk of Social Exclusion in ECEC Institutions

PRAVO SVAKOG DJETETA NA KVALITETAN ODGOJ I OBRAZOVANJE (*Konvencija o pravima djeteta, 1989*)

- ▶ Uključenost u institucionalni RPOO kao prediktor dobrobiti djece (EU, 2020; Moss, 2017) - razvoj socijalnih kompetencija djece i početnih akademskim postignućima (Vandell i sur., 2010).
- ▶ Uključenost kao *ključan instrument za borbu protiv nejednakosti i obrazovnog siromaštva* (Preporuka, 2019, st. 4).
- ▶ Dobrobit od institucionalnog RPOO je veća za djecu koja odrastaju u različitim nepovoljnim uvjetima (Burchinal i sur., 2012; Buswell, i sur., 2012).

Može li i kako institucionalni RPOO smanjiti učinke socijalne isključenosti?

- ▶ razlika „uključenosti“ u RPOO i kvalitete RPOO - potreba sustavnog prijelaza sa *skrbi* na **kvalitetan odgoj i obrazovanje** (Peleman i sur., 2020, Peeters, 2019).
- ▶ **Inkluzivnost** (jednakopravno sudjelovanje) kao aspekt kvalitete - poštivanje različitosti i promicanje obrazovnih pristupa koji prikazuju razvojnu, kulturnu, jezičnu i drugu raznolikost djece i odraslih (Pelemani sur., 2020, Crous i Bradshaw, 2017).

Kvaliteta institucionalnog RPOO

- ▶ kvalitetu strukture,
- ▶ odgojno-obrazovnog procesa,
- ▶ odgojno-obrazovnih ishoda (EU 2014, 2019)
- ▶ profesionalnost odgajatelja (Domović, 2011; Višnjić Jevtić, 2018)
- ▶ socijalne interakcije s djecom,
- ▶ suradnja s obitelji i zajednicom,
- ▶ inkluzija, uvažavanje različitosti i demokratskih vrijednosti,
- ▶ praćenje, procjenjivanje i planiranje,
 - ▶ strategije poučavanja,
 - ▶ okruženje za učenje,
 - ▶ profesionalni razvoj (ISSA standard).

KVALITETA PEDAGOŠKE PRAKSE

„Model odgovora na odgojno-obrazovne potrebe djece izložene riziku socijalne isključenosti u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja /MORENEC“ (HRZZZ, IP-2019-04-2011).

- ▶ Pilot istraživanje, N=146 odgajatelja
 - ▶ Odgajatelji u uzorku imaju prosječno 38,81 (SD=10,76) godina života u rasponu od 21 do 60 godina
 - ▶ Oba uzorka su reprezentativna u odnosu na razinu obrazovanja sudionika i osnivača ustanove RPOO
 - ▶ Glavno istraživanje - mišljenje odgajatelja (N=1639; 11,71% ** populacije odgajatelja u Republici Hrvatskoj) o uvjetima prakse RPOO
 - ▶ Odgajatelji u uzorku imaju prosječno 40,96 (SD=11,002) godina života u rasponu od 20 do 64 godina. U sustavu RPOO imaju prosječno 14,79 (SD= 11,566) godina radnog staža u rasponu od početnika pa do 46 godina staža.
- **n= 13 999 (DZS, 2021)

Modeli odgovora na odgojno-obrazovne potrebe djece izložene riziku socijalne isključenosti u ustanovama RIPOO
Models of Response to Educational Needs of Children at Risk of Social Exclusion in ECEC Institutions

Ovaj je rad financirala Hrvatska zaklada za znanost projektom IP-2019-04-2011
This work has been fully supported by Croatian Science Foundation under the project IP-2019-04-2011

PILOT ISTRAŽIVANJE

- ▶ 40 čestica ($\alpha = ,837$)
- ▶ $KMO = ,674$; $\chi^2_{780} = 1778,54$;
 $p \leq ,000$

GLAVNO ISTRAŽIVANJE

- ▶ 62 čestica ($\alpha = ,965$)
- ▶ $KMO = ,969$; $\chi^2_{1891} = 38819,203$;
 $p \leq ,000$

Postojeća pedagoška praksa = 24 čestice,
 $\alpha = ,912$

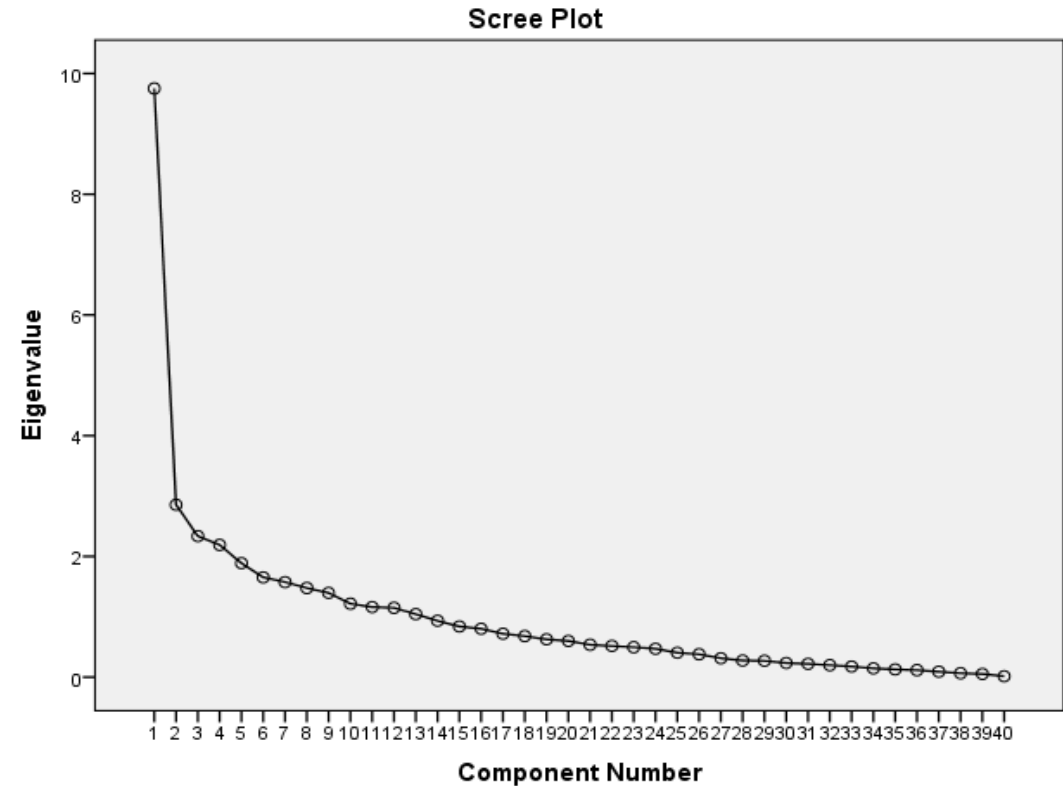
Postupci odgajatelja = 38 čestica, $\alpha = ,963$

Pilot istraživanje KVALITETE PEDAGOŠKE PRAKSE

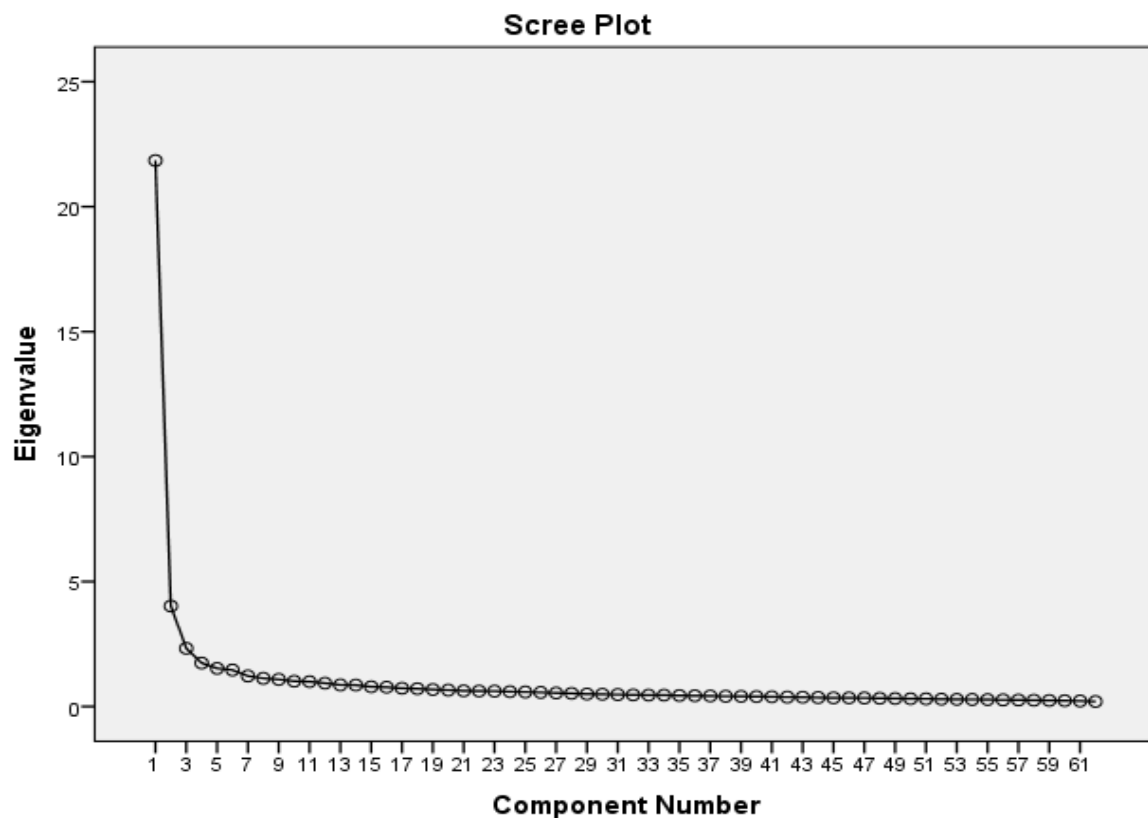

- ▶ profesionalni razvoj
- ▶ suradnja s obitelji
- ▶ uvažavanje i uključivanje djece
- ▶ uvažavanje različitosti
- ▶ usmjerenost na normativna postignuća

- ▶ 5 faktora = 49% zajedničke varijance

Glavno istraživanje - KVALITETA PEDAGOŠKE PRAKSE

- ▶ Profesionalni razvoj -
socijalna osjetljivost
odgajatelja
- ▶ uvažavanje osobnosti djeteta
 - ▶ uključivanje roditelja
 - ▶ integriranje različitosti
- ▶ 4 faktora= 48,28% zajedničke
varijance

- ▶ profesionalni razvoj
- ▶ suradnja s obitelji
- ▶ uvažavanje i uključivanje djece
- ▶ uvažavanje različitosti
- ▶ usmjerenost na normativna postignuća

- ▶ profesionalni razvoj
- ▶ uvažavanje osobnosti djeteta
- ▶ uključivanje roditelja
- ▶ integriranje različitosti

Strukturalna kvaliteta analizirana u odnosu na uvjete rada, razinu obrazovanja i stručno usavršavanje odgojitelja.

Kvaliteta procesa analizirana je u odnosu na samoprocjenu pristupa i postupak odgojitelja.

RADNI UVJETI

- ▶ u potpunosti zadovoljavajući - 46,2% sudionika istraživanja,
 - ▶ uglavnom zadovoljavajući - 42,9%
 - ▶ nezadovoljavajući - 1% sudionika istraživanja.
-
- ▶ U ustanovama u kojima rade **postoje uvjeti** za poticanje, inicijative, autonomije i samostalnosti djece neovisno o njihovim razvojnim, obiteljskim kulturološkim i drugim specifičnostima.
 - ▶ Ustanove **nemaju primjerene uvjete** za uključivanje obitelji djece u RSI u odlučivanje o odgojno-obrazovnom procesu.

STRUČNO USAVRŠAVANJE ODGAJATELJA u području odgoja i obrazovanja djece izložene RSI

- ▶ 76,5% odgajatelja u tekućoj pedagoškoj godini nije ni jednom sudjelovala u organiziranom stručnom usavršavanju.
- ▶ 2,7% odgajatelja u uzorku uključeno u kontinuirano stručno usavršavanje (četiri ili više puta godišnje).
- ▶ 61,7% odgajatelji u uzorku najviše su skloni **umrežavanju** s ostalim praktičarima radi razmjene primjera dobre prakse
 - ▶ može biti kvalitetan način razvoja stručnih kompetencija.
 - ▶ nosi rizik povjerenja u nestručne izvore (uvjerenje da “mrežni prijatelj” ima potrebna znanja).
 - ▶ može značiti i nesklonost znanstveno utemeljenim pristupima.

SAMOPROCJENA PRISTUPA I POSTUPAKA odgajatelja prema djeci u RSI

- ▶ Faktorskom analizom izdvojena su tri faktora:
 - ▶ idiografska usmjerenost (na dijete i osobnu praksu),
 - ▶ potpora i modificiranje ponašanja djece,
 - ▶ diseminacija iskustva (profesionalano umrežavanje).

Razina formalnog obrazovanja, životna dob i aktivnosti stručnog usavršavanja nisu prepoznati kao značajni prediktori procjene.

Socijalna osjetljivost odgajatelja, cjelovit profesionalan razvoj!?

KVALITETA PEDAGOŠKE PRAKSE

- ▶ Kvaliteta odgajatelja kao ključni prediktor (Matei i Ghența, 2018, CoRe 2011),
- ▶ Kvaliteta pedagoške prakse odgajatelja povezana s mogućnošću **sustavnog stručnog usavršavanja radi razvoja profesionalnih kompetencija** (Fonsén i Ukkonen-Mikkola, 2019).
- ▶ Hujala i suradnice (2016) povezuju kvalitetu pedagoške prakse s kvalitetom vođenja i upravljanja ljudskim resursima
- ▶ Hayes i O´Neill (2019) upućuju na potrebu sustavnog vrednovanja što je dobrobit za sve dionike procesa.

INKLUZAVAN ODGOJ I OBRAZOVANJE

- ▶ **važnost uvjerenja odgajatelja** na osnovu čega kreiraju osobnu praksu (Alexiadou i Stadler Altmann, 2020, Liakopoulou, 2011). Pozitivi stavovi prema inkluziji i povjerenje u mogućnosti djece doprinose razumijevanju različitosti te mogu potaknuti potporu djeci u riziku od socijalne isključenosti (Seghedin, 2014).
- ▶ **duboko ukorijenjene predrasude** mogu djelovati kao prepreke inkluzivnom obrazovanju - pripadnici dominantnih skupina ne mogu prepoznati diskurs i poteškoće pojedinaca u socijalno depriviranim grupama pa to rezultira dodatnim segregacijama (Lambrev i sur., 2020).
- ▶ **interaktivan odnos** javne obrazovne politike, formalnog obrazovanja, stručnog usavršavanja i sustavne podrške praktičarima (Silva i sur., 2020; Urban i sur., 2012).

KVALITETAN INKLUZIVAN ODGOJNO-OBRAZOVNI PROCES

- ▶ odnosima djece i praktičara (privrženost, emocionalna ekspresivnost, uvažavanje različitosti), prepoznatljive u odnosima i međusobnim interakcijama svih dionika procesa,
- ▶ cjelovite usmjerenosti, razumijevanja i uvažavanja djece (poznavanje i uvažavanje osobnosti djeteta i obiteljskog kulturološkog okvira),
- ▶ strategijama učenja i poučavanja kroz kvalitetu procesa (pristupa i metoda, izvora učenja, dječje agentnosti),
- ▶ igrovnog okruženja koje djeci omogućava iskustveno učenje i istraživanje,
- ▶ suradnje svih dionika procesa (djece, roditelja, praktičara, znanstvenika),
- ▶ pristupima i načinima konstrukcije, provedbe, vrednovanja i razvoja odgojno-obrazovnog kurikuluma (**Visković, 2021**)

Prediktori kvalitete:

- ▶ **profesionalni razvoj odgajatelja,**
- ▶ **socijalna osjetljivost.**

EDUKACIJA ODGAJATELJA za suradnju s roditeljima - CIKLUS u trajanju 5 dana

Visković, I. i Višnjić Jevtić, A. (2017)

Nije se promijenilo	Naučili su..	Znaju manje :
Opće informacije u suradnji s roditeljima	Specifična dobrobit za sve dionike procesa	O suradnji s roditeljima
Znanja kojima mogu pomoći roditeljima pri uključivanju u aktivnosti u skupini		O različitim obiteljskim vrijednostima
Opći ciljevi suradnje s roditeljima		O različitim obiteljskim uvjerenjima
Dobrobit djece od suradnje s roditeljima		O različitim oblicima odgoja u obitelji
		O različitim obiteljskim okruženjima
		O različitim obiteljskim strukturama
		Kako mogu pomoći roditeljima u poticanju razvoja djece izvan institucijskoga konteksta
		Kako pomoći roditeljima da unaprijede svoje roditeljske vještine
		Kako potaknuti roditelje da se uključe u upravljanje ustanovom ranoga i predškolskoga odgoja i
		O konceptu suradnje i partnerstva

2. CIKLUS (10 tjedana)

Nije se promijenilo	Naučili su..	Znaju manje :
Dokumentiranje odgojno-obrazovnog procesa	Osmisliti različite oblike suradnje s roditeljima	Kako poticati roditelje uključiti se u vrednovanje odgojno-obrazovnog procesa u vrtiću
	Poticati roditelje na uključivanje u odgojno-obrazovni proces u vrtiću	
	Graditi s roditeljima kvalitete odnose temeljene na međusobnom povjerenju	
	Poticati roditelje uključiti se u upravljanje vrtićem	Kako poticati roditelje na analizu odgojno-obrazovnog procesa u obitelji i dječjem vrtiću
	Rješavati pojedine problemske situacije (u odnosu s roditeljima)	
	Koristiti otvorenu komunikaciju s roditeljima	
	Zagovarati dvosmjernu komunikaciju	
	Koristiti sve komunikacijske kanale	

Moguće je zaključiti

- ▶ Kvalitetan, profesionalan i socijalno osjetljiv odgajatelj je prediktor kvalitete pedagoške prakse.
- ▶ Jednokratna stručna usavršavanja praktičara mogu potaknuti promišljanja o osobnoj praksi, ali **ne i cjelovitom profesionalnom razvoju i razvoju kvalitete pedagoške prakse.**
- ▶ Zajednice učenja i umrežavanje praktičara, uz poželjnu suradničku potporu znanstvenika, mogu potaknuti refleksivan razvoj prakse, konstruktivnu analizu dvojbi, razvoj kompetencija i suradničke kulture učenja.
- ▶ Vrijeme je (značajna) intervenirajuća varijabla.
- ▶ **Mogu li djeca u riziku socijalne isključenosti “čekati”?**

- Viskovic, I. (2021). **Inclusive Pedagogical Practice as a Predictor of Quality Early Childhood Education.** *European Journal of Educational Research*, 10(4), 1711-1725.
- Višnjić Jevtić, A. i Visković, I. (2019). **Collaborative competences of kindergarten teachers.** U L. Hryniewitz i P. Luff (ur.) *Partnership with Parents in Early Childhood Settings: Insights from Five European Countries*. London, New York: Routledge.
- Višnjić Jevtić, A., Visković, I. (ur.) (2018). *Izazovi suradnje - razvoj kompetencija odgojitelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima*. Zagreb: Alfa.
- Visković, I. i Višnjić Jevtić, A. (2017). **Development of professional teacher competences for cooperation with parents.** *Early Child Development and Care*, 187(10), 1569-1582.

Hvala na pozornosti!

iviskovic@ffst.hr

adrijana.vjevtic@ufzg.hr